

Situationen i Vitryssland

Europaparlamentets resolution av den 20 januari 2011 om situationen i Vitryssland

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sina tidigare resolutioner om situationen i Vitryssland, särskilt resolutionen av den 17 december 2009 om Vitryssland¹,
- med beaktande av rådets beslut 2010/639/Gusp av den 25 oktober 2010 om restriktiva åtgärder mot vissa tjänstemän i Vitryssland², som förlängde både de restriktiva åtgärderna och upphävandet till och med den 31 oktober 2011,
- med beaktande av slutsatserna från rådets (utrikes frågor) möte den 25 oktober 2010,
- med beaktande av yttrandet av den 20 december 2010 från OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (OSSE/ODIHR) samt OSSE:s parlamentariska församling med de preliminära iakttagelserna och slutsatserna om presidentvalet i Vitryssland,
- med beaktande av artikel 110 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. I förklaringen från toppmötet i Prag om det östliga partnerskapet bekräftas ånyo bland annat Vitrysslands uppslutning kring principerna för internationell rätt samt grundläggande värden såsom demokrati, rättsstatsprincipen och respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.
 - B. Den 25 oktober 2010 uppmanade rådet de vitryska myndigheterna att se till att arrangemangen för (president)valet motsvarade internationella normer och standarder för demokratiska val och Vitrysslands åtaganden i OSSE och FN.
 - C. Vitryssland har åtagit sig att beakta rekommendationerna från OSSE och dess kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) om en förbättring av vallagen för att den ska stämma överens med internationella standarder för demokratiska val, och att samråda med OSSE om de föreslagna ändringarna. Den vitryska nationalförsamlingen har godkänt en reform av vallagen utan att först ha samrått med OSSE.
 - D. Rådet bekräftade återigen sin beredvillighet att fördjupa sina förbindelser med Vitryssland, beroende på hur Vitryssland utvecklas i riktning mot demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatlighet, tillsammans med sin beredvillighet att hjälpa landet nå dessa mål. Rådet förklarade sig också berett att vidta åtgärder för att höja nivån på avtalsförbindelserna med Vitryssland, beroende på vilka framsteg landet gör inom nyssnämnda områden.
 - E. Efter att ha utvärderat utvecklingen i Vitryssland har rådet beslutat att förlänga de

¹ EUT C 286 E, 22.10.2010, s. 16.

² EUT L 280, 26.10.2010, s. 18.

restriktiva åtgärderna mot vissa tjänstemän i Vitryssland, men att upphäva tillämpningen av restriktionerna för resor till EU, i vardera fallet till och med den 31 oktober 2011.

- F. Enligt yttrandet från OSSE:s parlamentariska församling samt OSSE/ODIHR med preliminära iakttagelser och slutsatser om presidentvalet i Vitryssland skedde vissa förbättringar inför valet, men dessa överskuggades av de allvarliga oegentligheter som inträffade under valdagen och det våld som utbröt under natten den 19 december 2010.
 - G. Efter demonstrationen i Minsk den 19 december 2010 arresterades 700 personer, varav de flesta nu har frigetts efter att ha avtjänat korta administrativa straff. Dock har 24 aktiva oppositionsmedlemmar och journalister, inklusive sex presidentkandidater, åtalats för att ha ”organiserat massupplopp” som åtföljts av våldsamma attacker och väpnat motstånd, vilket kan ge fängelsestraff på upp till 15 år. Dessutom kan ytterligare 14 personer snart komma att dömas.
 - H. Polisens våldsamma tillslag mot demonstrationen den 19 december 2010 har, tillsammans med de ytterligare åtgärder som från myndighetshåll vidtagits mot den demokratiska oppositionen, de fria medierna och det civila samhällets aktivister, fördömts av Europaparlamentets talman, EU:s höga representant samt FN:s generalsekreterare.
 - I. Advokater som företräder demonstranter, politiskt oppositionella eller deras anhöriga riskerar att förlora sin advokatlegitimation eller att uteslutas ur advokatsamfundet.
1. Europaparlamentet anser på grundval av iakttagelserna i de preliminära slutsatserna från OSSE:s parlamentariska församling och OSSE/ODIHR att presidentvalet den 19 december 2010 inte uppfyllde internationella normer för fria, rättvisa och öppna val. Parlamentet anser att detta val utgör ytterligare ett förlorat tillfälle att säkerställa Vitrysslands övergång till demokrati och att man, mot bakgrund av de många och allvarliga oegentligheter som rapporterats av OSSE/ODIHR, bör utlysa nyval och genomföra detta val enligt de fria och demokratiska villkor som fastställts i OSSE.
 2. Europaparlamentet fördömer det brutala våld som polisen och KGB använde mot de protesterande på valdagen, och uttrycker i synnerhet sin harm över ett brutalt angrepp mot Uladzimir Njakliajeŭ, som utgör grova kränkningar av de grundläggande demokratiska principerna, såsom mötes- och yttrandefriheten, liksom av de mänskliga rättigheterna, och är oroad över de vitryska myndigheternas försök att tvångsomhänderta Danil Sannikov. Danil Sannikov är tre år gammal och son till presidentkandidat Andrej Sannikov och den undersökande journalisten Irina Chalip, vilka har varit fängslade sedan valet den 19 december 2010. Parlamentet är särskilt oroad beträffande hälsotillståndet för Mikalay Statkevich, som har hungerstrejkat i 30 dagar.
 3. Europaparlamentet fördömer kraftigt beslutet att arrestera och frihetsberöva fredliga demonstranter, de flesta presidentkandidaterna (Uladzir Niakliayeu, Andrei Sannikov, Mikalay Statkevich och Aleksey Michalevich, de demokratiska oppositionsledarna (Pavel Sevyarynets, Anatoly Lebedko) liksom ett stort antal aktivister från det civila samhället samt journalister, lärare och studerande, vilka riskerar fängelsestraff på upp till 15 år. Parlamentet begär att det under OSSE:s överinseende genomförs en oberoende och opartisk internationell utredning om det inträffade. Dessutom begär parlamentet att politiskt motiverade åtal omgående läggs ned.

4. Europaparlamentet fördömer förtrycket och uppmanar de vitryska myndigheterna att omgående upphöra med alla de trakasserier och hotelser som riktats mot det civila samhällets aktivister, bland annat i form av razzior och husrannsakingar i såväl privata lägenheter som kontorslokaler för oberoende medier och organisationer inom det civila samhället, liksom att personer relegeras från universitet och avskedas från sina arbeten.
5. Europaparlamentet kräver att alla som frihetsberövats på valdagen och i efterspelet till den omedelbart och utan villkor ska försättas på fri fot, tillsammans med de samvetsfångar som erkänts av Amnesty International. Parlamentet uppmanar de vitryska myndigheterna att låta de frihetsberövade obehindrat få träffa sina anhöriga samt få juridiskt bistånd och läkarvård.
6. Europaparlamentet beklagar Vitrysslands myndigheters beslut att avsluta uppdraget för OSSE:s kontor i Vitryssland, och uppmanar Vitrysslands myndigheter att omedelbart återkalla beslutet.
7. Europaparlamentet fördömer att ett antal större webbplatser på Internet spärrades på valdagen i Vitryssland, bland dem kanaler till nätverk samt webbplatser för oppositionen. Parlamentet understryker att Vitrysslands nuvarande medielagstiftning inte följer internationella standarder, och uppmanar därför de vitryska myndigheterna att se över den och ändra den.
8. Europaparlamentet uppmanar rådet, kommissionen och EU:s höga representant att se över EU:s Vitrysslandspolitik, också i fråga om ekonomiska förbindelser och frysandet av allt makroekonomiskt bistånd via Internationella valutafondens lån samt alla lånetransaktioner med stöd av program hos Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling. Parlamentet understryker att den europeiska grannskapspolitiken och det nationella stödet till Vitryssland bör läggas om så att lämpligt stöd till det civila samhället garanteras, och uppmanar hur viktigt det är att det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter används effektivt.
9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att med alla finansiella och politiska medel stödja den strävan som finns hos det civila samhället, oberoende medier (bland dem TV-kanalen Belsat, European Radio for Belarus, Radio Racyja med flera) och icke-statliga organisationer i Vitryssland att främja demokrati och bekämpa regimen. Parlamentet anser att de vitryska icke-statliga organisationernas förbindelser med övriga världens icke-statliga organisationer måste förstärkas och förenklas. Samtidigt uppmanar parlamentet kommissionen att avbryta det pågående samarbetet med statsägda medier i Vitryssland och att upphöra med sitt stöd till dem. Dessutom bör kommissionen finansiera nytryckningen och distributionen av de poesiböcker av Uladzimir Niakliayeu som nyligen konfiskerades och brändes upp av vitryska myndigheter.
10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utveckla en mekanism för registrering av icke-statliga organisationer som av politiska skäl vägras registrering i Vitryssland, för att de ska kunna dra nytta av EU:s program.
11. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att fortsätta med och öka det ekonomiska stödet till European Humanities University (EHU) i Vilnius i Litauen och att anslå fler stipendier till vitryska studenter som på grund av sitt samhällsengagemang förtryckts och relegerats från universiteten samt att bidra till givarkonferensen ”Solidaritet med Vitryssland” i Warszawa (den 2 februari 2011) liksom den därpå

följande konferensen i Vilnius (den 3–4 februari 2011).

12. Europaparlamentet uppmanar rådet, kommissionen och EU:s höga representant att omedelbart återinföra viseringsförbudet för de ledande myndigheterna i Vitryssland och utvidga detta förbud till att också gälla för sådana statstjänstemän och personer inom domstolsväsendet, polisväsendet och övriga säkerhetstjänster som kan anses skyldiga till valfusk och till det brutala förtryck med åtföljande arresteringar av medlemmar av oppositionen, vilket utspelat sig efter valet, och att frysa tillgångarna för dem som är skyldiga. Sanktionerna bör kvarstå åtminstone tills alla politiska fångar och frihetsberövade frigetts och frikänts från anklagelserna mot dem. Parlamentet välkomnar att Polens regering föregått med gott exempel genom att införa egna reserestriktioner för företrädarna för regimen i Minsk och samtidigt gjort det lättare för vitryska medborgare att resa in i Europeiska unionen.
13. Europaparlamentet uppmanar rådet att överväga möjligheten att inte låta Vitryssland delta i det östliga partnerskapets verksamheter senast vid toppmötet för det östliga partnerskapet i Budapest om det inte finns någon godtagbar förklaring till den situation som råder i landet och om inte situationen förbättras avsevärt. Denna utslutning ska dock inte gälla vare sig icke-statliga organisationer eller det civila samhället.
14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att intensifiera arbetet med förhandlingsdirektiven om återtagandeavtalet och om viseringslättnader i form av bland annat överkomliga viseringskostnader för att öka kontakterna människor emellan.
15. Europaparlamentet förväntar sig att EU:s medlemsstater inte försvagar EU:s arbete genom att tillsammans med den vitryska regimen ta bilaterala initiativ som undergräver den europeiska utrikespolitikens trovärdighet och effektivitet.
16. Europaparlamentet anser att idrottstävlingar såsom världsmästerskapen i ishockey 2014 inte bör hållas i Vitryssland så länge som det finns politiska fångar i landet.
17. Europaparlamentet beklagar Rysslands beslut att erkänna valet och beskriva förtrycket som en ”inre angelägenhet”. Parlamentet rekommenderar kommissionen att inleda en dialog, samråd och politisk samordning med de av Vitrysslands grannländer som inte är medlemmar i EU, vilka traditionellt sett har särskilda förbindelser med Vitryssland och vilka är partner till EU, dvs. Ryssland och Ukraina, för att göra EU:s politik gentemot Vitryssland så effektiv som möjligt och för att samarbeta för att rätt avpassa reaktionerna på det demokratiska underskottet och människorättskränkningarna i Vitryssland så att landet inte isoleras internationellt.
18. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, EU:s höga representant, EU-medlemsstaterna, Vitrysslands president, regering och parlament samt till Europarådets och OSSE:s parlamentariska församlingar.